

Narodowe Forum Muzyki

Przestrzeń dla piękna

06

października 2018

sobota

18:00

NFM, Sala Czerwona

Moja ojczyzna

Ernst Kovacic – dyrygent, skrzypce
NFM Orkiestra Leopoldinum

Program:

Zygmunt Krauze (*1938) *Rhapsod* [9']

Friedrich Cerha (*1926) *Livre pour cordes* (prawykonanie) [20']

I Rebellisch

II Zwei Gesichter

III Entschiedenheit und Unentschlossenheit

IV Den Anderen ins Wort fallen

V Malinconia

VI Murmeln

VII Beinahe eine Tragödie

Robert Fuchs (1847–1927) *III Serenada e-moll* op. 21 [26']

I Romanze. Andante sostenuto

II Menuetto

III Allegretto grazioso

IV Finale alla Zingarese. Allegro con fuoco

Bedřich Smetana (1824–1884) *Weltawa* z cyklu *Moja ojczyzna* (aranż. E. Kovacic)
[13']

Koncert z okazji 75. rocznicy urodzin Ernsta Kovacica i 80. rocznicy urodzin Zygmunta Krauze.

Projekt realizowany w ramach obchodów
stulecia odzyskania niepodległości

Sponsor koncertów realizowanych w ramach obchodów
stulecia odzyskania niepodległości

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Moja ojczyzna: pejzaż środkowoeuropejski

Artur Bielecki

III *Serenada e-moll* op. 21 przypomina nam postać bardzo cenionego niegdyś austriackiego kompozytora i pedagoga związanego z Wiedniem – Roberta Fuchsa. Można powiedzieć, że Fuchs był jednym z wyróżniających się artystów, którzy budowali wielkie tradycje muzyczne naddunajskiej stolicy. Wiedeń to przecież miasto tak wybitnych kompozytorów, jak Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Brahms, Straussowie, Bruckner czy Mahler. Fuchs nie dorównywał im wprawdzie talentem, ale jego historyczna rola była znacząca. Dziś jest twórcą mocno zapomnianym, jednak za życia cieszył się bardzo dużą popularnością i zainteresowaniem. Sam Johannes Brahms wyrażał się o nim z wielkim uznaniem („Fuchs jest wspaniałym muzykiem”), podziwiał jego talent i urok jego muzyki. Chętnie rekomendował wydawcom dzieła swojego młodszego kolegi.

Autor III *Serenady e-moll* urodził się niedaleko Grazu, wykształcenie muzyczne zdobył w Wiedniu, a w latach 1875–1912 prowadził zajęcia w Konserwatorium Wiedeńskim jako profesor harmonii, teorii i kontrapunktu. Jego działalność pedagogiczna do dziś budzi respekt, jeśli uświadomimy sobie, że jego uczniami byli m.in. Gustav Mahler, Hugo Wolf, Jean Sibelius, Alexander von Zemlinsky, George Enescu, Franz Schreker, Fritz Kreisler i Robert Stolz. Również wśród ówczesnych sławnych wykonawców nie brakowało wielbicieli muzyki Fuchsa – jego utwory chętnie włączali do programów swoich koncertów tak znani dyrygenci, jak Arthur Nikisch, Felix Weingartner czy Hans Richter.

Styl kompozytorski Fuchsa można ogólnie określić jako późnoromantyczny. Szczególną popularnością cieszyły się serenady jego autorstwa. III *Serenada e-moll* op. 21 powstała pod koniec lat 70. XIX w. Została napisana na dziewięć instrumentów smyczkowych (czworo skrzypiec, dwie altówki, dwie wiolonczele i kontrabas). Składa się z czterech zróżnicowanych wyrazowo części. Pierwsza przynosi spokojną, śpiewną muzykę, która rozwija się niespiesznie. Druga część jest menuetem, trzecia to pogodny marsz. Najwięcej temperamentu ma finałowa część czwarta (*Finale alla Zingarese. Allegro con fuoco*), w której do głosu dochodzą wpływy stylistyczne muzyki cygańskiej, bardzo lubianej przez ówczesną publiczność (podobnie jak przez dzisiejszą). W czasach Fuchsa muzykę cygańską

w zasadzie utożsamiano z węgierską, dopiero w XX w. pionierskie prace naukowe Béli Bartóka ukazały odrębność ludowej muzyki węgierskiej.

Bedřich Smetana zajął w historii muzyki czeskiej wyjątkowe miejsce. Jego twórczość i on sam to symbole czeskiego narodowego stylu. Smetana to kluczowa, obok Dvořáka, postać czeskiej szkoły narodowej w epoce romantyzmu. Szczególną sławę zyskał jego cykl poematów symfonicznych, zatytułowany *Moja ojczyzna*. Właściwie już sam tytuł tłumaczy intencje kompozytora: ukazanie poprzez muzykę piękna i historii Czech. Cykl powstał w latach 1872–1879. Słynna *Wełtawa*, poemat symfoniczny ilustrujący bieg najważniejszej z czeskich rzek, urzeka zarówno mistrzostwem w operowaniu orkiestrą i formą, jak i uwodzicielskim pięknem głównego tematu. Oczywiście przyzwyczajeni jesteśmy do symfonicznej, oryginalnej wersji utworu. Tym razem jednak posłuchamy jego kameralnej wersji, którą opracował Ernst Kovacic. Znakomity austriacki artysta świętuje w tym roku swoje siedemdziesiąte piąte urodziny.

Obok repertuaru należącego do szacownej klasyki będziemy mieć dziś również okazję posłuchać dzieł kompozytorów współczesnych. Szczególne zainteresowanie wzbudzi z pewnością prawykonanie *Livre pour cordes*. Autorem tego utworu jest austriacki kompozytor i dyrygent Friedrich Cerha (rocznik 1926). Sędziwy twórca zanotował w partyturze datę powstania dzieła jako „III–XI 2015”. Wyraził także życzenie, aby prawykonanie poprowadził Ernst Kovacic.

Cerha to postać szczególnie zasłużona dla austriackiego życia muzycznego. Wszechstronnie wykształcony na wiedeńskich uczelniach – Akademii Muzycznej i Uniwersytecie – zgłębiał oprócz muzyki także filozofię. Jest współzatożycielem Ensemble „die reihe”, który odegrał wybitną rolę w propagowaniu nowej muzyki w Austrii. Cerha to ceniony interpretator – jako dyrygent – dzieł kompozytorów dwudziestowiecznej szkoły wiedeńskiej (Schönberga, Weberna, Berga). Podjął się też trudnego zadania dokończenia orkiestracji III aktu opery *Lulu* Albana Berga. Interesuje się również muzyką dawną, o czym świadczy jego działalność w zespole Camerata Frescobaldiana. Dorobek kompozytorski Cerhy odznacza się dużą różnorodnością stylistyczną i techniczną. Obok utworów noszących cechy neoklasyczne znajdziemy dzieła o wyraźnie awangardowym charakterze, w tym inspirowane serializmem. *Livre pour cordes* odwołuje się do stylu dzieł kameralnych Cerhy

z poprzednich lat. Słowo *livre* oznacza z francuskiego ‘książkę, księgę’: już na początku swojej działalności kompozytorskiej Cerha nadał jednemu z utworów podobny znaczeniowo tytułu – *Ein Buch von der Minne* (*Buch* – niem. ‘książka, księga’).

Dzisiejszy koncert to również świetna okazja do uczczenia osiemdziesiątych urodzin (przypadły one dokładnie 19 września) innego wybitnego twórcy muzyki współczesnej – Zygmunta Krauze. Świątujemy więc jubileusz znakomitego polskiego kompozytora i pianisty, ucznia Kazimierza Sikorskiego i Nadii Boulanger. Jako pianista Krauze koncertuje z powodzeniem od ponad pół wieku, prezentując głównie muzykę współczesną w Europie i w Stanach Zjednoczonych. W 1967 r. założył zespół Warsztat Muzyczny. Do 1988 r. zespół ten dał około trzystu koncertów, podczas których wykonywał nową muzykę (specjalnie dla niego powstało ponad sto utworów kompozytorów polskich i zagranicznych).

Interpretację muzyki Krauze „od zawsze” łączy z pracą kompozytorską. Jego dorobek jest rozległy; wystarczy zauważyć, że jest on autorem pięciu oper, które należą do najciekawszych polskich oper współczesnych i są cenione także za granicą. Wrocławska publiczność mogła w 2011 r. podziwiać premierę opery *Pułapka* według Tadeusza Różewicza; w poprzednich latach Opera Wrocławska wystawiła również *Gwiazdę*. Krauze jest twórcą interesującej koncepcji „muzyki unistycznej”, inspirowanej malarstwem Władysława Strzemińskiego. Na dzisiejszym koncercie posłuchamy utworu zatytułowanego *Rhapsod* z 1995 r. Kompozycja powstała na zamówienie Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina (obecnie: Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina) w Warszawie. Trwa około dziewięciu minut, a zadedykowana została pamięci Kazimierza Sikorskiego.

Ernst Kovacic

Wiedeń, a w nim inspirujące napięcie między tradycją i nowoczesnością, był muzycznym tłem, w którym Ernst Kovacic dorastał i w którym wykształcił swoje spojrzenie na formę, dźwięk i interpretację. Dzięki wykonaniu sonat solowych J.S. Bacha i koncertów skrzypcowych Mozarta, a także zaangażowaniu w dziedzinie nowej muzyki artysta szybko zdobył wysoką pozycję wśród skrzypków swojej generacji. Wielu kompozytorów (m.in. E. Křenek, F. Cerha, G. Gruber, K. Schwertsik i D. Bates) pisało utwory specjalnie dla niego. W ostatnich sezonach artystycz-

nych wraz z Wiener Philharmoniker, London Sinfonietta oraz RSO Wien zaprezentował prawykonania koncertów skrzypcowych, m.in. B. Furrera, D. Batesa i F. Cerhy, a w sezonie 2008/2009 w ramach festiwalu Wien Modern wraz z zespołem Klang forum Wien wykonał nowy koncert skrzypcowy C. Gadenstättera. Jako solista najlepszych światowych orkiestr Ernst Kovacic grał pod batutą takich dyrygentów, jak: Franz Welser-Möst, sir Roger Norrington, sir Simon Rattle, Esa-Pekka Salonen. Brał udział w licznych prestiżowych festiwalach muzycznych na całym świecie. Jako solista i dyrygent współpracuje z wieloma uznanymi orkiestrami kameralnymi – w latach 1996–1998 był dyrektorem artystycznym Wiener KammerOrchester. Grał m.in. ze Scottish Chamber Orchestra, Irish Chamber Orchestra oraz English Chamber Orchestra, Royal Northern Sinfonia, Britten Sinfonia, Stuttgarter Kammerorchester, The Saint Paul Chamber Orchestra, Norwegian Chamber Orchestra, Klangforum Wien, Ensemble Modern, Camerata Salzburg, Camerata Bern oraz Deutsche Kammerphilharmonie Bremen. W 2008 r. wraz ze Stevenem Dannem i Anssi Karttunenem założył Zebra Trio. W latach 2007–2014 był dyrektorem artystycznym NFM Orkiestry Leopoldinum. Z tym zespołem wystąpił m.in. na Festival van Vlaanderen, Brückenfestival, Warszawskiej Jesieni 2008 oraz XIII Wielkanocnym Festiwalu im. Ludwiga van Beethovena w Warszawie. Wraz z NFM Orkiestrą Leopoldinum nagrał kompozycje na smyczki E. Křeneka i A. Berga, wydane przez wytwórníę płytową Toccata Classics, oraz płyty z dziełami L. van Beethovena, A. Schönberga i L. Janáčka, a także wybór fug. Ernst Kovacic gra na instrumentach G.B. Guadagniniego z 1753 r.

Ernst Kovacic, fot. Łukasz Rajchert

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Sponsor NFM:

